

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

**Süstivatele narkomaanidele ja nende seksuaalpartneritele suunatud
seksuaaltervise alase teenuse külastajate ülevaade**

2013. aasta

Kristi Rüütel, Natalja Glushkova

Tallinn 2014

SISUKORD

1. TAUST.....	2
2. ANDMETE KOGUMINE JA ANALÜÜS.....	2
3. SOTSIAALDEMOGRAAFILISED ANDMED.....	3
4. SEKSUAALKÄITUMINE.....	3
5. UIMASTITE TARVITAMISEGA SEOTUD ANDMED.....	6
6. HIV JA STLI TESTIMINE.....	7
7. INFO TEENUSE KOHTA.....	8
8. DIAGNOOSITUD INFEKTSIOONID.....	8
9. VÕRDLUS VARASEMATE AASTATEGA.....	9
10. KOKKUVÕTE.....	11
11. VIITED.....	12
LISA 1.....	13

1. TAUST

Süstivatele narkomaanidele (SN) ja nende seksuaalpartneritele suunatud HIV-nakkuse ja seksuaalsel teel levivate infektsioonide (STLI) ennetamise meetmed on oluliseks osaks elanikkonna seas nakkuste leviku vähendamisel. Lisaks anonüümsele HIV-nõustamise ja testimise teenusele on Ida-Virumaal sellele sihtrühmale loodud võimalused tasuta ja anonüümseks HIV- ja STLI-testimiseks ja STLIde raviks (OÜ Corrigos (Jõhvi) ja AS Narva Haiglas) alates 2006ndast aastast. Lisaks testimisele ja STLIde ravile pakutakse seksuaaltervise alast jmt temaatilist nõustamist, jagatakse turvaseksi vahendeid ja teabematerjale. Teenust rahastab Tervise Arengu Instituut Rahvastiku Tervise Arengukava 2009–2020 raames (riigieelarvest).

Käesolevas raportis on esitatud 2013. aastal teenust kasutanud 946 külastaja andmed (617 OÜ Corrigoost ja 329 Narva Haiglast). Esmakülastajad on esmakordselt antud asutuses teenust saanud isikud ning korduvkülastajad korduvalt teenust saanud. 2013. aastal oli kahes tervishoiuasutuses kokku 609 esmakülastajat ja 401 korduvkülastajat (kokku 1 100), nendest analüüsiks kõlbulikud olid 560 esmakülastaja ja 380 korduvkülastaja andmed (92% ja 95% vastavatest külastajatest), kuue külastaja puhul ei olnud märgitud, kas nad olid varem teenust saanud.

2. ANDMETE KOGUMINE JA ANALÜÜS

Kõik külastajad täidavad arsti visiidi käigus ankeedi, mis sisaldab andmeid sotsiaaldemograafilise tausta, seksuaalkäitumise, uimastite tarvitamise ja kokkupuute kohta tervishoiuteenustega. Kui patsient ei soovi ankeeti ise täita, teeb seda anamneesi kogumise käigus raviarst. Ankeet on välja töötatud Tervise Arengu Instituudi poolt (vt lisa 1). Nii esmakui korduvkülastajad täidavad sama ankeedi. Kuna teenus on anonüümne ning seda võib tarbida aasta jooksul mitmeid kordi, ei ole välistatud, et ühe isiku andmeid on korduvalt kasutatud.

Diagnoositud infektsioonide andmed pärinevad Tervise Arengu Instituudi aruannetest. HBV ja HCV puhul kasutatakse skriiningteste, juhul kui need osutuvad positiivseks, suunatakse patsient edasi erialaarsti juurde täiendavateks uuringuteks ja diagnoosi kinnitamiseks. Kuna andmeid kogutakse anonüümsest, puudub info, kas diagnoos leidis täpsustavatel uuringutel kinnitust.

Andmeid on analüüsitud kas ühtse valimina või esma- ja korduvkülastajate lõikes ning erinevate taustatunnuste alusel (n sugu, vanus, haridus, narkootikumide süstimine). Andmeanalüüsi läbiviimiseks kasutati statistikapaketti SPSS 16.0. Andmete kirjeldamisel on kasutatud sagedustabeleid, keskmisi näitajaid ning mitme tunnuse ühisjaotuste kirjeldamisel ka risttabeleid. Gruppidevaheliste erinevuste hindamiseks on kasutatud χ^2 -testi, erinevus loeti statistiliselt oluliseks, kui $p \leq 0,05$.

3. SOTSIAALDEMOGRAAFILISED ANDMED

Külastajatest 47% olid mehed (n=446) ja 53% naised (n=500). Külastajate keskmine vanus oli 32,5 aastat. 15% olid alla 25-aastased, 50% 25–34-aastased ja 35% 35-aastased ja vanemad. Noorim külastaja oli 17- ja vanim 64-aastane. Naiste keskmine vanus oli 31,9 aastat ja meestel 33,1 aastat.

Valdav enamik külastajaid (91%) elas Ida-Virumaa linnades, 9% olid Ida-Virumaa valdadest ja kaks külastajat märkis alaliseks elukohaks Tallinna. OÜ Corrigo külastajad olid peamiselt Kohtla-Järvelt (54%) ja Jõhvist (25%), aga ka Sillamäelt (4%), Kiviõlist ja Narvast (kummastki 1%) ning valdadest (14%). Narva Haigla külastajad olid peamiselt Narvast ja Narva-Jõesuust (90%) ja Sillamäelt (10%), üksikud külastajad ka Kohtla-Järvelt.

93% külastajatest olid venelased (n=879), 3% eestlased (n=28) ja 1% muust rahvusest (näiteks ukrainlane, valgevenelane, armeenlane). 3% olid jätnud rahvuse märkimata.

22% külastajatest oli põhiharidusega või alla selle (n=209), 73%-l oli kesk- või kutseharidus (n=683) ning 5%-l kõrgharidus (n=46). 7% külastajatest olid õpilased või üliõpilased (n=68), 35% töötasid (n=334) ja 54% olid töötud (n=508). 17 külastajat said invaliidsuspensionit ja kolm olid pensionärid.

4. SEKSUAALKÄITUMINE

98% külastajatest pidas end heteroseksuaalseks (n=926), viis inimest homoseksuaalseks (neli meest ja üks naine) ja kaks biseksuaalseks (üks mees ja üks naine).

0,9% meestest (n=4) ja 0,2% (n=1) naistest oli viimase 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras samast soost partneriga.

2% meestest (n=9) oli viimase 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras partneriga, kellele ta maksis seksi eest kas rahas, narkootikumides vmt. Kolm nendest meestest oli elu jooksul narkootikume süstinud. Naiste seas ei olnud külastajaid, kes oleksid seksi eest maksnud.

2% naistest (n=8) oli viimase 12 kuu jooksul saanud seksi eest tasu kas rahas, narkootikumides vmt. Kõik need naised olid ise elu jooksul narkootikume süstinud. Meeste seas ei olnud külastajaid, kes oleksid seksi tasu saanud.

22% külastajatest (n=212) oli viimase 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras inimesega, kes neile teadaolevalt süstis narkootikume. See osakaal oli oluliselt kõrgem OÜ Corrigo kui Narva Haiglas (32% vs 5%), vanusrühmas 25–34-aastat (32% vs 4% alla 24-aastaste ja 17% üle 34-aastaste seas), meeste seas (32% vs 14% naiste seas), põhiharidusega inimeste seas (70% vs 10% kesk- või kutseharidusega inimeste seas), töötute seas (35% vs 4% õpilaste ja töötavate inimeste seas), korduvkülastajate seas (40% vs 11% esmakülastajate) ja nende seas, kes olid ise elu jooksul narkootikume süstinud (64% vs 2% mitte süstinute seas).

23% külastajatest (n=215) oli viimase 12 kuu jooksul olnud vahekorras inimesega, kes neile teadaolevalt oli HIVi nakatunud. Neid oli oluliselt enam OÜ Corrigo (32% vs 6% Narva Haiglas), vanusrühmas 25–34-aastat (30% vs 3% alla 24-aastaste ja 21% üle 34-aastaste seas),

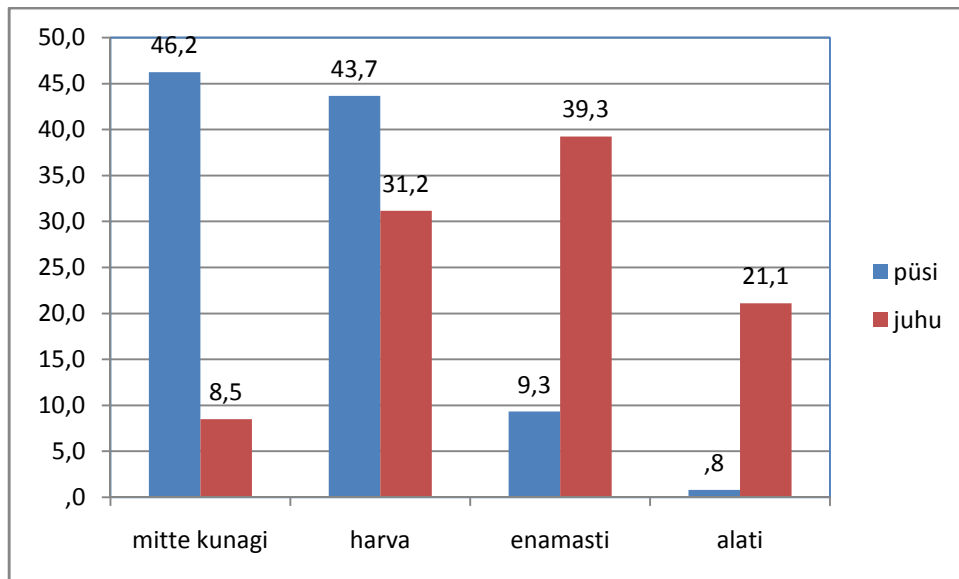
meeste seas (32% vs 15% naiste seas), põhiharidusega inimeste seas (70% vs 10% kesk- või kutseharidusega inimeste seas), töötute seas (35% vs 4% õpilaste ja töötavate inimeste seas), korduvkülastajate seas (41% vs 11% esmakülastajate) ja nende seas, kes olid ise elu jooksul narkootikumide süstinud (62% vs 3%).

Kokku oli 19%-l külastajatest (n=179) olnud viimasel 12 kuul seksuaalpartnereid, kes olid nii HIVi nakatunud kui süstisid narkootikumide. 97% nendest oli OÜ Corrigo ning 3% Narva Haiglas.

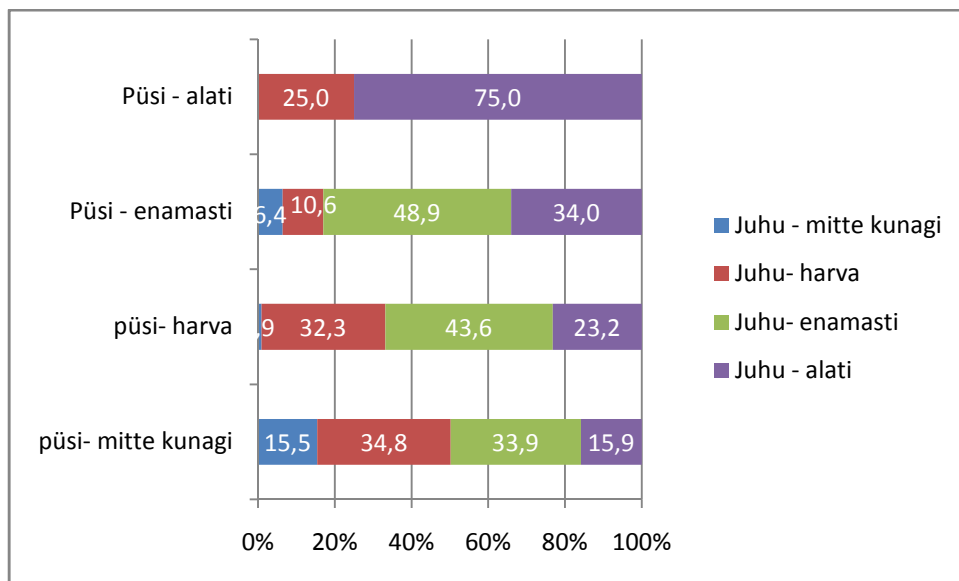
Viimase 12 kuu jooksul oli püsipartneriga seksuaalvahekorras olnud 81% külastajatest (n=768). Narva Haigla külastajatest oli oluliselt rohkem püsisuhteid võrreldes OÜ Corrigo külastajatega (88% vs 78%). Püsipartnerite osakaal ei erinenud statistiliselt oluliselt külastaja tüübi lõikes, vanusgrupiti, hariduse taseme ega soo lõikes. Mõnevõrra enam oli püsipartnereid neil, kes olid elu jooksul narkootikumide süstinud (85% vs 79%). Viimase 12 kuu jooksul püsipartneriga vahekorras olles ei kasutanud neist 49% mitte kunagi kondoomi (n=370). Alati kasutas kondoomi alla 1% (n=5). Kondoomi kasutamine püsipartneriga ei erinenud statistiliselt oluliselt soo, vanusgrupi, hariduse taseme, narkootikumide süstimise ega külastaja tüübi lõikes.

Viimase 12 kuu jooksul oli juhupartneriga seksuaalvahekorras olnud 72% külastajatest (n=682). Juhupartnereid oli oluliselt enam 25–34-aastase seas (74%) kui alla 25-aastaste seas (65%) ja meestel enam kui naistel (79% vs 67%). Statistiliselt olulisi erinevusi ei esinenud hariduse, narkootikumide süstimise ega külastaja tüübi lõikes. Viimase 12 kuu jooksul juhupartneriga vahekorras olles ei kasutanud sellistest külastajatest 7% mitte kunagi kondoomi (n=50). Alati kasutas kondoomi 20% (n=135). Alati kondoomi kasutajate osakaal vähenes oluliselt vanuse kasvades, kõige enam olid kondoomi kasutanud 24-aastased ja nooremad seas (29%), siis 25–34-aastased (19%) ning 35-aastased ja vanemad (17%). Naistest kasutas alati kondoomi 26%, meestest 14%. Hariduse lõikes oli kõige vähem alati kondoomi kasutajaid põhiharidusega külastajate seas — 5% (teiste seas enam kui 20%). Töötutest 12%, töötavatest 28%. Narkootikumide süstinutest 6%, mitte süstinutest 28%. Külastajate tüübi lõikes olulisi erinevusi ei esinenud.

508 külastajat oli olnud viimase 12 kuu jooksul vahekorras nii püsi- kui ka juhupartneriga (54% külastajatest). Meeste seas oli neid 54% (n=275) ja naiste seas 45% (n=233). Nendest püsipartneriga kasutas kondoomi alati alla 1%, mitte kunagi aga 46% inimestest. Juhupartneriga kasutas alati kondoomi 21%, mitte kunagi 9% (vt joonis 1). 7% (n=36) ei kasutanud kondoomi mitte kunagi mitte kummagi tüübi partneriga.

Joonis 1: Kondoomi kasutamise sagedus viimase 12 kuu jooksul partneri tüübi lõikes külastajate seas, kel oli viimase 12 kuu jooksul olnud nii püsi- kui ka juhupartnereid.

Joonis 2: Juhupartneriga kondoomi kasutamise sagedus püsipartneriga kondoomi kasutamise sageduse alusel nende seas, kel oli viimase 12 kuu jooksul olnud nii püsi- kui ka juhupartnereid.

Seksuaalkäitumise näitajad külastajate seas asutuste lõikes on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Seksuaalkäitumine külastajate seas asutuse lõikes (%), 2013

	OÜ Corrigo	AS Narva Haigla	Kokku
Seksuaalvahekord samast soost isikuga viimase 12 kuu jooksul	0,0	1,5	0,5
Seksuaalvahekorra eest maksmine viimase 12 kuu jooksul	0,2	2,4	1,0
Seksuaalvahekorra eest tasu saamine viimase 12 kuu jooksul	1,1	0,3	0,8
Seksuaalvahekorras olemine süstiva narkomaaniga viimase 12 kuu jooksul	31,6	5,2	22,8
Seksuaalvahekorras olemine HIVi nakatunud inimesega viimase 12 kuu jooksul	31,9	5,5	23,1
Seksuaalvahekord juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul	71,3	73,6	72,1
Juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul mitte kunagi kondoomi kasutanute osakaal	8,4	5,4	7,3
Seksuaalvahekord püsipartneriga viimase 12 kuu jooksul	77,8	87,5	81,2
Püsipartneriga viimase 12 kuu jooksul mitte kunagi kondoomi kasutanute osakaal	58,1	31,6	48,7
Juhu- ja püsipartneritega viimase 12 kuu jooksul mitte kunagi kondoomi kasutanute osakaal	10,8	1,5	7,0

5. UIMASTITE TARVITAMISEGA SEOTUD ANDMED

Elu jooksul oli narkootikumide süstinud 33% (n=315) külastajatest (22% esma- ning 51% kordvilkülastajatest). Nendest 83% oli süstinud ka viimase 12 kuu jooksul (262 inimest ehk 28% kõigist külastajatest).

Statistiliselt oluline erinevus oli narkootikumide süstijaid OÜ Corrigos kui Narva Haiglas (43% vs 16%), vanusrühmas 25–34-aastat (46% vs 6% alla 24-aastaste ja 27% üle 34-aastaste seas), meeste seas (49% vs 20% naiste seas), põhiharidusega inimeste seas (85% vs 20% kesk- või kutseharidusega inimeste seas), töötute seas (48% vs 10% õpilaste ja töötavate inimeste seas).

Elu jooksul narkootikumide süstinud inimeste seas olid 69% mehed, keskmine vanus oli 32 aastat (18–54 aastat), 57% olid põhiharidusega või alla selle ning 81% olid töötud.

Alla ühe aasta oli narkootikumide süstinud 7%, 1–2 aastat 10%, 3–5 aastat 41%, 6–10 aastat 35% ja enam kui 10 aastat 6%. Enam kui viis aastat süstinuid oli OÜ Corrigos oluliselt enam kui Narva Haiglas (45% vs 22%). 25–34-aastastest oli oluliselt enam kui viis aastat süstinud 34%, 35-aastastest ja vanematest 62%. Meestest 48%, naistest 27%. 50% põhiharidusega, 30% kesk- või kutseharidusega. Töötutest 46%, töötavates 13%.

Eelnevalt teiste poolt kasutatud süstimisvarustusega on süstinud 71% süstijatest (n=223), neist üheksa oli teinud seda vähem kui pool aastat tagasi. Süstimisvarustuse jagajaid oli oluliselt enam OÜ Corrigos kui Narva Haiglas (80% vs 26%), naiste seas (76% vs 69% meeste seas), põhiharidusega (85% vs 57% kesk- või kutseharidusega inimeste seas), töötute seas (88% vs

74% töötavate inimeste seas) ning korduvkülastajate seas (81% vs 55% esmakülastajate seas). Korduvkülastajate seas oli 31 inimest, kes olid viimase 12 kuu jooksul süstlaid jaganud.

Narkootikumide süstinutest 54% (n=171) teadsid, et nad on nakatunud nii HIVi kui C-hepatiiti.

Narkootikumide tarvitamisega seotud käitumise näitajad külastajate seas asutuse lõikes on toodud tabelis 2.

Tabel 2. Narkootikumide tarvitamisega seotud käitumine külastajate seas asutuse lõikes (%), 2013

	OÜ Corrigo	AS Narva Haigla	Kokku
Elu jooksul narkootikumide süstinute osakaal	42,8	15,5	33,3
Narkootikumide süstinute seas			
Enam kui 5 aastat narkootikumide süstinute osakaal	44,7	21,6	41,0
Viimase 12 kuu jooksul narkootikumide süstinute osakaal	92,8	33,3	83,2
Viimase 12 kuu jooksul süstimisvarustust jaganute osakaal	14,4	2,0	12,4
Mitte kunagi süstimisvarustust jaganute osakaal	16,7	68,6	25,1

6. HIV JA STLI TESTIMINE

Ligi kolmveerand külastajatest (72%, n=671) on end varem HIVi suhtes uurida lasknud, nendest omakorda 32% viimase aasta jooksul enne antud teenuse poole pöördumist. HIV-testi teinutest oli 30%-l olnud viimane testitulemus positiivne. Mitte kunagi HIVi suhtes testinuid oli statistiliselt oluliselt enam:

- Narva Haiglas kui OÜ Corrigo (51% vs 15%),
- alla 24-aastaste seas (43% vs 21% 25–34-aastastest ja 31% 35-aastastest ja vanematest),
- naiste seas (31% vs 24% meeste seas),
- kesk- või kutseharidusega isikute seas (32% vs 12% põhiharidusega isikute seas),
- töötavate inimeste seas (36% vs 22% töötute seas),
- esmakülastajate seas (41% vs 8% korduvkülastajate seas),
- nende seas, kes pole narkootikumide süstinud (37% vs 9% nendest, kes on narkootikumide süstinud).

22% kõigist (n=207) külastajatest teadsid, et nad olid HIVi nakatunud. 2% (n=18) oli enda sõnul põdenud B-hepatiiti (HBV) ja 20% (n=186) C-hepatiiti (HCV). Enda sõnul HIVi nakatunute keskmine vanus oli 32,9 aastat (22–50 aastat), 64% olid mehed ning 96% nendest oli elu jooksul narkootikumide süstinud.

Viimase kolme aasta jooksul oli diagnoositud järgmiseid suguhaiguseid (külastajate sõnul): 0,4% süüfilist (n=4), 0,7% gonorröad (n=7), 18% klamüdioosi (n=174), 22% trihhomoonoosi (n=206), 16% genitaalherpest (n=154).

7. INFO TEENUSE KOHTA

Peamiseks põhjuseks teenuse poole pöördumisel oli suguhaiguse kahtlus (49%), kaitsmata seksuaalvahekord (28%), kondoomi purunemine (6%), seksuaalpartneri soovitus (6%) ja arsti suunamine (4%) (info saamise allikad asutuse lõikes vt tabel 3).

Infot teenuse kohta oli saadud eelkõige tuttavatelt (52%), asendusravi keskusest (21%), internetist (13%), arstilt (4%), süstlavahetusprogrammist (0,6%) ja HIVi nakatunute tugirühmast (0,4%).

Tabel 3. Teenuse kohta info saamise allikad asutuse lõikes (%), 2013

	OÜ Corrigo	AS Narva Haigla	Kokku
Asendusravi keskus	32,1	0,0	20,9
Süstlavahetuspunkt	1,0	0,0	0,6
HIVI nakatunute tugirühm	0,7	0,0	0,4
Tuttav rääkis	27,1	97,2	51,6
Arstilt	7,8	1,2	5,5
Internetist (k.a kodulehelt)	20,4	0,9	13,6
Muu*	10,9	0,7	7,4
Kokku	100,0	100,0	100,0

*Näiteks sotsiaallosakond, ajakirjandus jmt.

8. DIAGNOOSITUD INFEKTSIOONID

Teenuse osutamise käigus diagnoositud erinevad infektsioonid (n=187) 153 külastaja seas (14% külastajatest ehk iga seitsmes) on esitatud tabelis 4 (ühel isikul võis olla diagnoositud mitu erinevat infektsiooni). HIVi diagnoositi 47 külastajal, nendest 60% avastati ka mõni muu nakkus (HCV, HBV, süüfilis). HCV markerid olid positiivsed 95 külastajal, nendest 66% diagnoositi ka mõni muu nakkus (HIV, trihhomonoos, süüfilis).

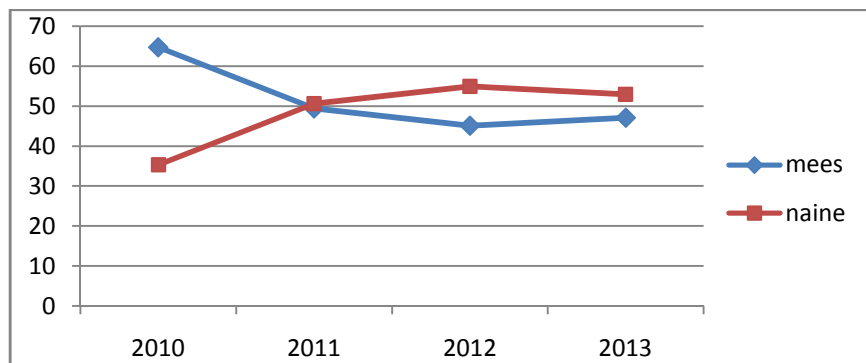
Tabel 4. Külastajatel diagnoositud infektsioonid asutuse lõikes, 2013

	OÜ Corrigo	AS Narva Haigla	Kokku
Süüfilis	1	2	3
Gonorröa	1	0	1
Klamüdioos	11	12	23
Trihhomonoos	14	0	14
HIV	33	14	47
HBV skriining	5	3	8
HCV skriining	63	32	95

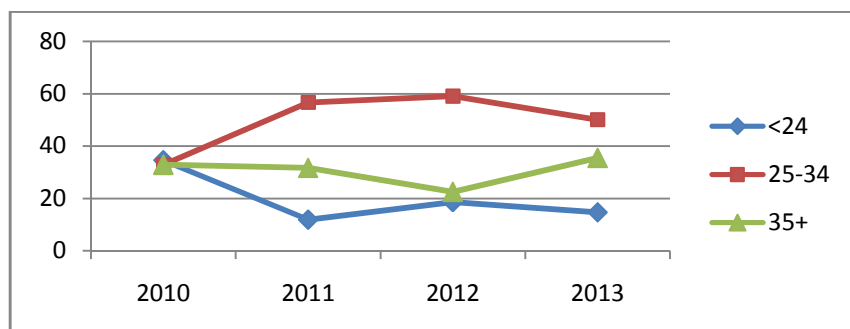
Üks süüfilise, ainus gonorröa, 11 klamüdioosi, üheksa trihhomonoosi ja kolm HIVi juhtu ning kolm HBV ja 20 HCV kahtlast juhtu avastati korduvkliendide seas.

9. VÕRDLU VARASEMATE AASTATEGA

Võrreldes külastajate andmeid aastatel 2010–2013, on näha, et naiste osakaal on statistiliselt oluliselt suurenenud (joonis 3). Kõige enam külastajaid on läbi aastate olnud vanusrühmast 25–34 aastat (joonis 4).

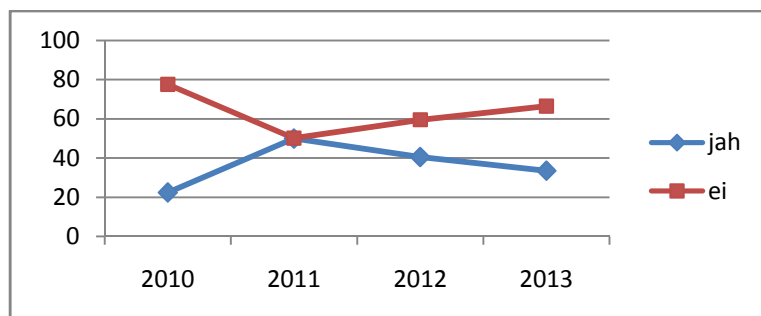

Joonis 3. Külastajate sooline jaotus aastatel 2010–2013 (%)

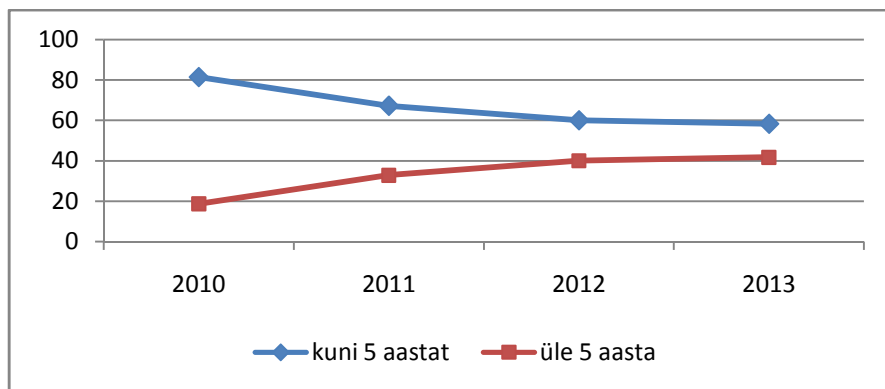

Joonis 4. Külastajate vanuseline jaotus aastatel 2010–2013 (%)

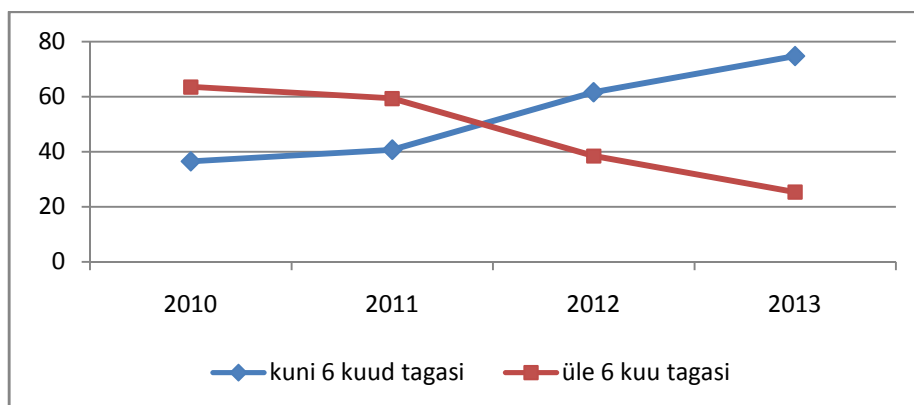
Narkootikumide süstinud külastajate osakaal on oluliselt langenud (joonis 5). Enam kui 5 aastat süstinute osakaal on stabiilselt tõusnud (joonis 6) ning samuti aktiivselt süstivate narkomaanide osakaal narkootikumide süstinute seas (joonis 7).

Joonis 5. Külastajate jaotus narkootikumide süstimise alusel aastatel 2010–2013 (%)

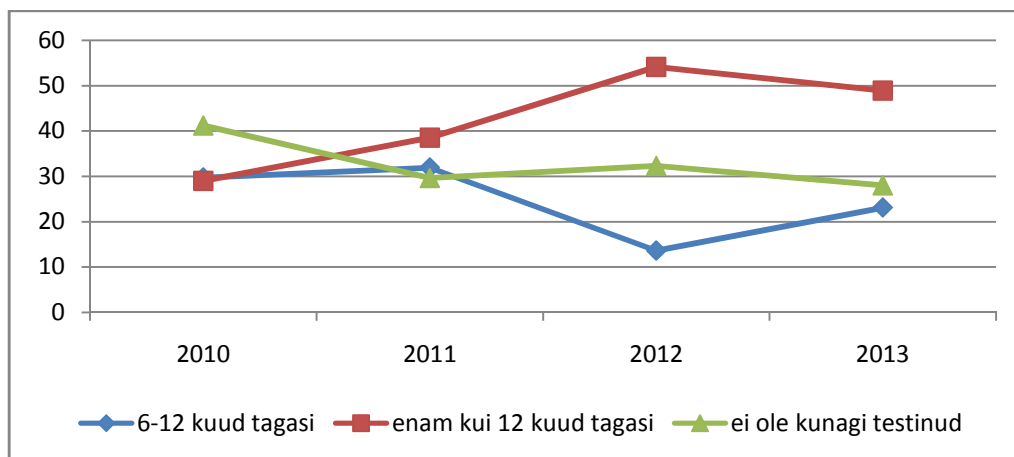

Joonis 6. Narkootikumide süstinute jaotus staaži alusel aastatel 2010–2013 (%)

Joonis 7. Narkootikumide süstinute jaotus viimase süstimise korra alusel aastatel 2010–2013 (%)

Aastate jooksul on mõnevõrra langenud nende külastajate osakaal, kes ei ole kunagi HIV-testi teinud (joonis 8).

Joonis 8. Varasem HIV-testimine külastajate seas aastatel 2010–2013 (%)

10. KOKKUVÕTE

2013. aastal pakuti HIVi ja STLIdega seotud tervishoiuteenuseid 1 100 külastajale, kellest 946 täitis taustainfot koguva ankeedi.

Kuna tegemist on tervishoiuteenuse juurde pöördunud isikutega, ei saa antud andmeid üldistada antud piirkonna süstivatele narkomaanidele ega nende seksuaalpartneritele. Samas on narkootikume süstivate külastajate profiil võrreldav suurtes läbilõikelistest uuringutes Kohtla-Järvel ja Narvas osalenutega (Lõhmus 2008; Lõhmus 2011; Vorobjov 2014).

OÜ Corrigos on mõnevõrra enam neid külastajaid, kes on kas ise narkootikume süstinud või on seda teinud nende partner. Osalt võib see olla seotud asjaoluga, et OÜ Corrigos pakutakse teenust sama tervishoiuasutuse poolt, mis pakub metadoonasendusravi.

Ettepanekud:

- Kuna ka korduvkülastajate seas (kes on teenust ja nõustamist varem saanud) on neid, kes on käitunud riskeerivalt (olnud ilma kondoomita vahekorras, jaganud hiljuti süstimistarvikuid) ja kes ei ole mitte kunagi teinud HIV-testi ning kuna ligi pooled STLI juhud on diagnoositud korduvkülastajate seas, tuleks enam tähelepanu pöörata sellealasele nõustamisele teenuse osutamise käigus.
- Külastajate seas on neid, kes on põdenud B-hepatiiti ja paljud on vanusrühmas, millele ei ole omal ajal pakutud tasuta B-hepatiidi vaksineerimist. Seetõttu soovitaks kaaluda teenuste nimekirja lisada vaksineerimine B-hepatiidi vastu. Kuna on palju töötuid, kes ei pruugi käia perearsti juures, kaaluda teenust alternatiivse kohana ka muude täiskasvanutele suunatud ja süstivatele narkomaanidele soovitatavate vaksineerimiste pakkumiseks (teetanus+difteeria).
- Kahjude vähendamise teenuste ning HIViga inimeste tugirühmade kaudu tuleks levitada enam infot teenuse kohta, seda eriti Narvas, kus külastajate seas on vähem teenuse otsese sihtrühma esindajaid.

11. VIITED

Lõhmus L, Rüütel K, Abel-Ollo K. HIV-nakkuse ning teiste infektsioonide ja riskikäitumise levimus süstivate narkomaanide seas Tallinnas ja Kohtla-Järvel. Uurimuse kokkuvõte 2007. Tervise Arengu Instituut, Tallinn 2008.

<http://www.tai.ee/et/terviseandmed/uuringud/download/93>

Lõhmus L, Talu A, Abel-Ollo K. HIV-nakkuse, hepatiidide ning riskikäitumise levimus süstivate narkomaanide seas Narvas 2010. Uuringu kokkuvõte. Tervise Arengu Instituut, Tallinn 2011. <http://www.tai.ee/et/terviseandmed/uuringud/download/162>

Vorobjov S. HIVi levimuse ja riskikäitumise uuring Kohtla-Järve süstivate narkomaanide seas. 2012 uuringu kokkuvõte. Tervise Arengu Instituut, Tallinn 2014.

<http://www.tai.ee/et/terviseandmed/uuringud/download/289>

LISA 1.

HEA ANKEEDILE VASTAJA Palun tõmmake ring Teie jaoks kõige sobivama vastuse numbriga ümber või märkige vastus punktirile. Ankeet on anonüümne.

1. VANUS aastane	2. SUGU 1 mees 2 naine	
3. ELUKOHT 1) linn, vald või alev: 2) maakond:	4. RAHVUS 1 eestlane 2 venelane 3 muu rahvus (<i>kirjutage</i>).....	
5. MILLINE TASE KIRJELDAB TEIE HARIDUST KÕIGE PAREMINI? 1 põhiharidus või alla selle 2 keskkool (lõpetatud keskkool või gümnaasium) 3 kutsekeskharidus (põhi- või keskkooli baasil) 4 kõrgharidus (k.a. rakenduslik)	6. KES TE OLETE PRAEGU? Vajadusel märkige mitu vastust! 1 õpilane 2 üliõpilane, kraadiõppur 3 palgatöötaja, ettevõtja 4 töötu, töötotsija 5 muu (<i>kirjutage</i>).....	
7. KAS TE OLETE VIIMASE 12 KUU JOOKSUL OLNUD SEKSUAALVAHEKORRAS PÜSIPARTNERIGA? 1 JAH 2 EI → <i>jätkate küsimusega 9</i>	8. KUI SAGELI KASUTASITE KONDOOMI VIIMASE 12 KUU JOOKSUL VAHEKORRAS PÜSIPARTNERIGA (nii anaalse kui vaginaalse seksi korral)? 1 mitte kordagi 2 harva 3 enamasti 4 iga kord	
9. KAS TE OLETE VIIMASE 12 KUU JOOKSUL OLNUD VAHEKORRAS JUHUPARTNERIGA? 1 JAH 2 EI → <i>jätkate küsimusega 11</i>	10. KUI SAGELI KASUTASITE KONDOOMI I VIIMASE 12 KUU JOOKSUL VAHEKORRAS JUHUPARTNERIGA (nii anaalse kui vaginaalse seksi korral)? 1 mitte kordagi 2 harva 3 enamasti 4 iga kord	
11. KAS TE OLETE VIIMASE 12 KUU JOOKSUL OLNUD SEKSUAALVAHEKORRAS...? Vastake igale reale!		
	JAH	EI
1) samast soost partneriga	1	2
2) partneriga, kellele Teie maksite (rahas, narkootikumides või muul viisil)	1	2
3) partneriga raha, narkootikumide või muu tasu saamiseks	1	2
4) süstiva narkomaaniga	1	2
5) HIV-i nakatunud inimesega	1	2

<p>12. MILLINE ON TEIE SEKSUAALNE ORIENTATSIOON?</p> <p>1 heteroseksuaalne (vastassoost seksuaalpartnerid)</p> <p>2 homoseksuaalne (samast soost partnerid)</p> <p>3 biseksuaalne (mõlemast soost partnerid)</p> <p>4 ei ole ennast määratlenud</p>	<p>13. KAS TE OLETE OMA ELU JOOKSUL SÜSTINUD NARKOOTIKUME?</p> <p>3 JAH</p> <p>4 EI → <i>jätkate küsimusega 17</i></p>																																												
<p>14. KUI KAUA TE OLETE NARKOOTIKUME SÜSTINUD?</p> <p>1 kuni 1 aasta</p> <p>2 1-2 aastat</p> <p>3 3-5 aastat</p> <p>4 6-10 aastat</p> <p>5 kauem kui 10 aastat</p>	<p>15. MILLAL TE VIIMATI SÜSTISITE NARKOOTIKUME?</p> <p>1 kuni 1 kuu tagasi</p> <p>2 2-6 kuud tagasi</p> <p>3 7-12 kuud tagasi</p> <p>4 enam kui 12 kuud tagasi</p>																																												
<p>16. MILLAL TE VIIMATI SÜSTISITE KELLEGI TEISE POOLT EELNEVALT KASUTATUD VARUSTUSEGA (süstal, nõel, filter, vatt, segamisanum, kuumutusnõu, tagant või eest laadimine)?</p> <p>1 kuni 1 kuu tagasi</p> <p>2 2-6 kuud tagasi</p> <p>3 7-12 kuud tagasi</p> <p>4 enam kui 12 kuud tagasi</p> <p>5 mitte kunagi</p>	<p>17. MILLAL TE TEGITE VIIMATI HIV-TESTI?</p> <p>1 vähem kui 6 kuud tagasi</p> <p>2 6-12 kuud tagasi</p> <p>3 enam kui 12 kuud tagasi</p> <p>4 ei ole kunagi HIV-ile testinud</p>																																												
<p>18. KAS TEILE ON ELU JOOKSUL ARST VÕI ÕDE ÜTELNUD, ET OLETE NAKATUNUD...? <i>Vastake igale reale!</i></p> <table border="1" data-bbox="156 1350 746 1512"> <thead> <tr> <th></th> <th>JAH</th> <th>EI</th> <th>ei tea</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1) HIV-i</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>2) hepatiit B-sse</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>3) hepatiit C-sse</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table>		JAH	EI	ei tea	1) HIV-i	1	2	3	2) hepatiit B-sse	1	2	3	3) hepatiit C-sse	1	2	3	<p>19. KAS TEILE ON VIIMASE 3 AASTA JOOKSUL ARST VÕI ÕDE ÜTELNUD, ET OLETE NAKATUNUD...? <i>Vastake igale reale!</i></p> <table border="1" data-bbox="794 1350 1385 1630"> <thead> <tr> <th></th> <th>JAH</th> <th>EI</th> <th>ei tea</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1) süüfilisse</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>2) gonorröasse (tripper)</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>3) klamüüdiasse</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>4) trihhomoniaasi</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>5) genitaalherpesesse</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		JAH	EI	ei tea	1) süüfilisse	1	2	3	2) gonorröasse (tripper)	1	2	3	3) klamüüdiasse	1	2	3	4) trihhomoniaasi	1	2	3	5) genitaalherpesesse	1	2	3				
	JAH	EI	ei tea																																										
1) HIV-i	1	2	3																																										
2) hepatiit B-sse	1	2	3																																										
3) hepatiit C-sse	1	2	3																																										
	JAH	EI	ei tea																																										
1) süüfilisse	1	2	3																																										
2) gonorröasse (tripper)	1	2	3																																										
3) klamüüdiasse	1	2	3																																										
4) trihhomoniaasi	1	2	3																																										
5) genitaalherpesesse	1	2	3																																										

<p>20. MIKS TE TULITE SIIA ARSTI JUURDE? <i>Vajadusel märkige mitu vastust!</i></p> <p>1 arst suunas</p> <p>2 seksuaalpartner soovitas</p> <p>3 olen olnud kaitsmata seksuaalvahekorras</p> <p>4 kondoom purunes seksuaalvahekorra ajal</p> <p>5 kahtlustan endal suguhaigust</p> <p>6 süstisin eelnevalt kellegi teise poolt kasutatud süstimisvarustusega</p> <p>7 muu (<i>kirjutage</i>).....</p>	<p>21. INFOT SELLE TEENUSE KOHTA SAIN?</p> <p>1 metadoonravi keskusest</p> <p>2 süstlavahetusest</p> <p>3 HIV-i nakatunute tugirühmast</p> <p>4 tuttav rääkis</p> <p>5 muu (<i>kirjutage</i>).....</p>
	<p>22. KAS TE OLETE KA VAREM SIIN ARSTI JUURES KÄINUD?</p> <p>1 JAH</p> <p>2 EI</p>

AITÄH ANKEEDI TÄITMISE EEST!

TÄIDAB TERVISHOIUTÖÖTAJA

Pöördumise päev/kuu/aasta:

Asutus:

Patsiendi kood:.....

süüfilis		kandidiaas	
gonorröa		HBV	
klamüüdia		HCV	
trihhomonias		HIV	